

10. 5. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Umělé přerušování těhotenství a jeho úprava v českém právním řádu

Problematika umělého přerušování těhotenství je vedle euthanasie snad tím celosvětově nejdiskutovanějším problémem, který souvisí s jedním ze základních lidských práv člověka - práva na život. Různé přístupy, které se v právních úpravách jednotlivých zemí objevují, jsou podmíněny celou řadou faktorů ať již historickým vývojem v dané oblasti, vlivem církví a náboženství, politickou situací, ale také morálkou společnosti. Názory na problém interrupcí se různily již od raných období lidských dějin.

Problematika umělého přerušování těhotenství je vedle euthanasie snad tím celosvětově nejdiskutovanějším problémem, který souvisí s jedním ze základních lidských práv člověka - práva na život. Různé přístupy, které se v právních úpravách jednotlivých zemí objevují, jsou podmíněny celou řadou faktorů ať již historickým vývojem v dané oblasti, vlivem církví a náboženství, politickou situací, ale také morálkou společnosti. Názory na problém interrupcí se různily již od raných období lidských dějin. Zatímco ve starověkém Řecku a Římu byl postoj k interrupci velmi liberální a umělé přerušování těhotenství bylo nejen povoleno, ale v souvislosti s hrozbou přelidnění se ve starověkém Řecku dokonce doporučovalo, u Židů se můžeme setkat s přístupem, který umělé přerušování těhotenství považoval za jedno z nejtěžších provinění. Další názorový vývoj v této oblasti byl poznamenán vlivem církví a to zejména církve katolické, jež v průběhu staletí dospěla k absolutnímu odmítnutí interrupcí. Tento postoj se samozřejmě odrazil v právních úpravách a lze říci, že i v současné době lze v určitých zemích označit vliv církve na problematiku umělého přerušování těhotenství jako rozhodující. V podstatě je možno současné přístupy zemí k problému interrupcí rozřadit do čtyř skupin: První skupinou, která je poměrně početná vzhledem k tomu, že zahrnuje téměř čtvrtinu lidské populace, je skupina států, kde je umělé přerušování těhotenství zcela zakázáno (výjimkou je záchrana života matky). Do této skupiny spadá většina muslimských zemí, mnoho států z Latinské Ameriky, asi polovina zemí na africkém kontinentě ale také Irsko, Malta či Albánie. Druhou skupinou jsou země, kde umělé přerušování těhotenství není zakázáno zcela, ale důvody opravňující k tomuto zákroku jsou vymezeny velmi úzce, převážně jde o zakotvení indikace vitální, zdravotní a eugenické. Sociální indikace většinou není legálním důvodem pro interrupci (příkladem pro tuto kategorii je Polsko od roku 1993, ale také československá úprava z let 1950-1957). Třetí kategorií je skupina zemí, které sice neuznávají právo ženy svobodně rozhodnout o svém mateřství, nicméně připouštějí důvody, které v případě jejich existence umožňují interrupci provést. Důvody jsou v porovnání s druhou skupinou vymezeny v širším rozsahu a uznávají i důvody sociální. Do této skupiny lze zařadit například Japonsko, Velkou Británii, Indii, Maďarsko, Finsko aj. Do poslední skupiny patří státy, které umožňují umělé přerušování na základě žádosti ženy. Mezi tyto nejliberálnější státy řadíme USA, Dánsko, Švédsko, Turecko a další.

Do poslední zmíněné skupiny lze zařadit i současnou českou právní úpravu interrupcí. Platná právní úprava vychází ze zákona č. [66/1986](#) Sb., o umělém přerušování těhotenství a z prováděcí vyhlášky č. [75/1986](#) Sb. V těchto právních předpisech jsou stanoveny dva druhy právního řešení interrupce. K umělému přerušování těhotenství může dojít na základě žádosti ženy. Zákonodárce tedy vychází z práva ženy rozhodovat o svém mateřství a stanoví zde rozhodovací volnost. Aby k interrupci mohlo dojít, je třeba splnit zákonem stanovené podmínky. Tou základní podmínkou je písemná žádost ženy o umělé přerušování těhotenství (svou žádost může žena vzít až do začátku výkonu umělého přerušování

těhotenství kdykoliv zpět). Žena není povinna uvádět důvody, které jí k tomuto rozhodnutí vedou. Další podmínky jsou, že těhotenství nesmí přesahovat 12 týdnů a interrupci nesmí bránit zdravotní důvody (Za zdravotní důvody, pro které nelze na žádost ženy uměle přerušit těhotenství, se považuje jednak zdravotní stav ženy, kterým se podstatně zvyšuje zdravotní riziko spojené s umělým přerušением těhotenství, zejména zánětlivá onemocnění a dále umělé přerušení těhotenství, od něhož neuplynulo šest měsíců, s výjimkou případů, kdy žena alespoň dvakrát rodila nebo žena dovršila 35 let věku nebo je důvodné podezření, že žena otěhotněla v důsledku trestné činnosti, která vůči ní byla spáchána.)

Druhým případem, který zákon rozlišuje, je umělé přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů. V souladu se zákonem o umělém přerušení těhotenství lze ženě uměle přerušit těhotenství ze zdravotních důvodů, jestliže je ohrožen její život nebo zdraví nebo zdravý vývoj plodu nebo jestliže jde o geneticky vadný vývoj plodu. Seznam nemocí, syndromů a stavů, které jsou zdravotními důvody pro umělé přerušení těhotenství, je uveden v příloze vyhlášky č. 75/1986. Žena musí vyjádřit s přerušением těhotenství ze zdravotních důvodů souhlas. Pokud podnět k umělému přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů dalo zdravotnické zařízení a žena se odmítá tomuto zákroku podrobit je nutné, aby o tomto napsala písemné prohlášení. I v případě přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů je stanoven časový limit 12 týdnů délky těhotenství. Po uplynutí této lhůty lze uměle přerušit těhotenství (a to bez časového omezení), jen je-li ohrožen život ženy nebo je prokázáno těžké poškození plodu nebo že plod je neschopen života. Do 24 týdnů délky těhotenství lze těhotenství uměle přerušit svědčí-li pro umělé přerušení těhotenství genetické důvody.

V souvislosti s umělým přerušением těhotenství je nutno zmínit českou trestněprávní úpravu, která na tuto problematiku navazuje. Trestní zákon v ustanoveních § 227 až 229 definuje trestný čin nedovoleného přerušení těhotenství, který je trestným činem proti klíčícímu životu. Ochrana je zde tedy poskytována jednak klíčícímu životu a také zdraví matky. Předmětem útoku tohoto trestného činu je lidský plod. Časovou hranicí je zde začátek porodu. Od tohoto okamžiku by již šlo o vraždu. V zákoně lze rozlišit dva případy, kdy jde o protiprávní přerušení těhotenství. Prvním případem spočívá v pomoci či svedení těhotné ženy k jinému než podle zákona přípustnému způsobu umělému přerušení těhotenství. (Kdo těhotné ženě pomáhá nebo ji svede k tomu, aby své těhotenství sama uměle přerušila, nebo jiného požádala nebo jinému dovolila, aby jí bylo těhotenství uměle přerušeno jinak než způsobem přípustným podle zákonných předpisů o umělém přerušení těhotenství, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem těžkou újmu na zdraví nebo smrt.) Druhý případ, který je trestný ještě přísněji, se vztahuje na osobu, která nedovolené přerušení těhotenství provede. (Kdo se souhlasem těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství jinak než způsobem přípustným podle zákonných předpisů o umělém přerušení těhotenství, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán získá-li činem značný prospěch nebo páchá-li čin v soustavně nebo způsobí-li uvedeným činem těžkou újmu na zdraví nebo smrt.) Podle trestního zákona je za nedovolené přerušení těhotenství považováno i úmyslné usmrcení plodu bez souhlasu těhotné ženy. (Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude potrestán ten, kdo bez souhlasu těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství. Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li uvedeným činem smrt.) Sama těhotná žena, která své těhotenství uměle přeruší nebo jiného o to požádá nebo mu to dovolí, se trestného činu nedopouští.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ČERVEN 2026](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nálezný Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)